

הרפורמה בסדר הדין האזרחי - אגרה מוחבאת על הציבור

אם היו מעלים את האגרה המשולמת על הגשת תביעות ל-10% מסכום התביעה (במקום 2.5% היום), כולם היו מזדעקים. ובכן, הרפורמה עושה בדיוק את אותו הדבר, רק שהיא נשארת מתחת לרדאר

17:46 16.11.2019 מאת: **אסף פוזנר**

אחד הנושאים שעומדים כיום ברומו של הדין המשפטי הוא הרפורמה של תקנות סדרי הדין האזרחי. לשכת עורכי הדין הביעה עמדה נחרצת נגד התקנות החדשות, ולאחרונה השתכנע שר המשפטים שיש לעכב את כניסתן לתוקף בעוד חצי שנה, שבמהלכה אמור המהלך להיבדק שוב.

התומכים ברפורמה מאשימים את הלשכה כתומכת באינטרסים צרים של עורכי דין עצלים, שהתקנות רק יגרמו להם לעבוד קשה יותר. זו טענה מוזרה שמצטרפת לאין-ספור בדיחות אחרות על עורכי דין. הרי חלק ניכר מעורכי הדין מחייבים את לקוחותיהם לפי שעות, ועבודה מרובה יותר, משמעה שעות רבות יותר לגבייה. האמת היא, שתומכי הרפורמה מנסים להעלים עובדה מרכזית, והיא שהרפורמה, אם תתקבל, תעלה לציבור המתדיינים הון רב, עד כדי הפיכת הגישה לבתי המשפט למותרות לעשירים.

השאלה באיזו עטיפה עוטפים את הטענות. הרי אם למשל היו מעלים את האגרה המשולמת על הגשת תביעות ל-10% מסכום התביעה (במקום 2.5% היום), כולם היו מזדעקים. ובכן, הרפורמה עושה בדיוק את אותו הדבר, רק שהיא נשארת מתחת לרדאר. על קצה המזלג, למי שלא בקיא ברפורמה:

- 1. סמכות מקומית:** הרפורמה קובעת שתביעה בבית משפט השלום תציין לאיזה מחוז התובע "מעדיף" להגיש את התביעה, ולאחר מכן תנותב התביעה לבית המשפט לפי צורכי המערכת. כלומר, תובע המתגורר באשקלון, ששכר את שירותיו של עו"ד אשקלוני והגיש תביעה בבית המשפט באשקלון, עלול למצוא עצמו מתדיין בבית משפט בבאר שבע או באילת. כמובן, שעורך הדין האשקלוני יגבה עבור שעות הנסיעה, שכן כידוע, אין ארוחות חינם. בדומה, אם נקבע שהתובע יגיש את התביעה במקום מגורי הנתבע, יכול להיווצר מצב שתושב מטולה, שתושב מאילת פגע במכוניתו כאשר טייל במטולה, יאלץ לכתת רגליו למחוז הדרום ולנהל את תביעתו באילת או לוותר על זכויותיו.
- 2. גישור:** הרפורמה מבקשת להרחיב את הצורך בפגישות החובה לפני הגשת תביעה, במטרה לגשר בין הצדדים, לתביעות של יותר מ-40 אלף שקל (במקום 75 אלף שקל כיום). אין ספק שחלק מהתיקים יסתיימו בפשרות, אך כל המתדיינים יצטרכו להגיע לפגישה באופן אישי. המשמעות היא לקיחת יום חופש מהעבודה; תשלום לעורכי הדין שילוו אותם לפגישה; ואם ישתכנעו ויתפשו - עלות משותפת של כ-1,000 שקל לכל שעת מגשר.

בהנחה סבירה שיתקיימו 4 שעות גישור, רק הוצאה זו תגיע ל-10% מסכום המחלוקת בין הצדדים. וכמובן שלא כולם יסיימו בפשרה, ואלה שימשיכו לבית המשפט כדי לנהל את התביעה, יישאו בעלויות הדיונים המלאות בבתי המשפט.

- 3. השמיעה הרצופה:** אחת ההמלצות המרכזיות ברפורמה היא מעבר ל"שמיעה רצופה" של התיקים ושמיעת סיכומים בעל פה בתוך זמן קצר. ככל שהצדדים יסיימו את התיק בפשרה בתחילת הדיון, השופט ייתקע עם זמן מבזבז שבו לא ישמעו דיונים, מה שיביא לדחייה כללית של התיקים האחרים. האפשרות שלפיה השופט יקבע מראש כמה תיקים במקביל לאותו זמן, כדי שלא יתבזבז זמן שיפוט, יגרום לכך שבמקרים רבים הצדדים

והעדים יישלחו הביתה. במלים אחרות, ייתכן שהצדדים והעדים שלהם (כולל מומחים יקרים), יאלצו לשריין כמה ימים - וזה עולה המון כסף.

כל זה לא יוטל רק על המתדיינים, אלא על כולנו, שהרי עלויות התדיינות גבוהות מתגלגלות לאחר מכן לפרמיות ביטוח גבוהות יותר.

האם בישראל ראוי שהמדינה תתנער מחובותיה הבסיסיות להעניק לאזרחיה הליכי התדיינות במחיר סביר, ותעביר את העלות לאזרחים?

הכותב הוא מרצה לרשלנות רפואית ולדיני פיצויים באוניברסיטה העברית, היה חבר בוועדת וינוגרד על סדר הדין האזרחי, וכיום הוא נציג הלשכה בוועדה בראשות השופט עמית על הרפורמה